

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Toegepaste Gerontologie
voltijd/deeltijd

Fontys Hogescholen

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Toegepaste Gerontologie
voltijd/deeltijd

Fontys Hogeschool Mens en Gezondheid

CROHO nr.: 30109

Hobéon Certificering

Datum

8 december 2020

Auditpanel

Drs. G.M.R. Klaassen MSM

Drs. J. van Vliet

M. Blok MSc

E. Buijs

Secretaris

Drs. G.W.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	19
6.	AANBEVELINGEN	21
BIJLAGE I	Scoretabel	23
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	25
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	29
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	31

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, 30 augustus 2019.
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	B. Toegepaste Gerontologie
registratienummer croho	30109
domein/sector croho	Gezondheidszorg
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Science
aantal studiepunten	240
afstudeerrichtingen	-
locatie	Eindhoven
varianten	Voltijd en deeltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	24 september 2020

2. SAMENVATTING

De opleiding Toegepaste Gerontologie (hierna: TG) leidt studenten op tot professionals die zich op organisatieniveau bezighouden met het vernieuwen van diensten, producten en beleid gericht op de kwaliteit van leven van oudere mensen. Thans bieden twee hbo-instellingen deze opleiding aan: Hogeschool Windesheim en Fontys Hogescholen. Afgestudeerden van TG werken samen met oudere mensen en andere belanghebbenden om vraagstukken vanuit de wensen, belangen en behoeften van haar doelgroep, de ouderen, aan te pakken. Het beroep toegepast gerontoloog is vrij nieuw. TG leidt studenten op voor functies zoals projectleider, zorgtechnoloog of productmanager, zij zijn werkzaam bij zorg- of overheidsinstellingen, ook werken zij als zelfstandig ondernemer.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding baseert de set competenties, die voor beide varianten (voltijd en deeltijd) gelden, op het beroeps- en opleidingsprofiel uit 2017 dat landelijk is gevalideerd en vastgesteld door zowel de opleidingen als het werkveld. De competenties voldoen aan de vereisten van oriëntatie en inhoud. Internationale referentiekaders hebben een rol gespeeld bij het samenstellen van en het invulling geven aan het bachelorniveau (NLQF niveau 6). Onderzoek kan de opleiding, evenals internationalisering, explicieter in de set competenties opnemen omdat het wel uitgebreid in het curriculum aan bod komt. Binnen de kaders van het Landelijk Overleg Opleidingen Toegepaste Gerontologie (LOOTG), dat eens per kwartaal plaatsvindt, houden de beide TG opleidingen elkaar prima op de hoogte van recente ontwikkelingen in het vakgebied en werkveld.

Alle oordelen wegend, stelt het auditpanel vast dat beide varianten van de opleiding aan de eisen van standaard 1 voldoen.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het curriculum van beide opleidingsvarianten is samenhangend, mede door de koppeling van vakken aan thema's rondom ouderen(zorg). TG heeft op zorgvuldige wijze de landelijk vastgestelde bekwaamheidseisen en de Dublin-descriptoren 'doorvertaald' naar leerdoelen en curriculum. Het curriculum bevat een stevige component praktijkleren; de theoriecomponent is in orde. Tevens is het auditpanel van mening dat het curriculum zodanig is vormgegeven dat de praktijk en de daarin voorkomende beroepssituaties en handelingen als uitgangspunt voor het onderwijs dienen. De opleiding kent een duidelijk vormgegeven onderzoekscomponent in het curriculum. De internationale component verdient nog meer accentuering, met name richting studenten. De begeleiding van studenten zowel op de onderwijsinstelling als in de praktijk/tijdens de stage, is op orde. De opleiding hanteert heldere toelatingseisen voor beide varianten en investeert door middel van een intakegesprek in een zo optimaal mogelijke match tussen student en opleiding. Het docententeam van de opleiding is op sterkte en voldoende toegerust om de hen toebedeelde studieonderdelen te verzorgen. Deeltijdstudenten ervaren de studielast als hoog. De opleiding neemt hiertoe gepaste maatregelen. Verhoging van de instroom van studenten vormt een belangrijke uitdaging voor de opleiding.

Alle oordelen wegend, stelt het auditpanel vast dat beide varianten van de opleiding aan de eisen van standaard 2 voldoen.

Standaard 3. Toetsing

TG hanteert een systeem van toetsen en beoordelen voor beide varianten dat zowel validiteit, betrouwbaarheid en, voor studenten, transparantie waarborgt. Ook de variatie in toetsvormen heeft de opleiding op orde. Het afstudeerprogramma is goed vormgegeven: het is gedegen van opzet en zorgt ervoor dat de opleiding haar studenten op alle 'beoogde leerresultaten' toetst.

De examencommissie geeft op een consciëntieuze wijze invulling aan haar (deels wettelijke) taken. Het kalibreren van het eindniveau binnen de opleiding en met de partner-hogeschool in Zwolle is een goed functionerend initiatief.

Alle oordelen wegend, stelt het auditpanel vast dat beide varianten van de opleiding aan de eisen van standaard 3 voldoen.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Het afstudeerniveau van beide varianten van de opleiding representeert het bachelorniveau; de student realiseert de beoogde leerresultaten in voldoende mate waarbij de praktijkervaring van de student blijkt uit hun afstudeerwerken. Dit oordeel geldt voor studenten van beide varianten. De relatie van het afstudeerprogramma met de beoogde leerresultaten (standaard 1) is voldoende gelegd, zo stelt het auditpanel vast. De door de opleiding toegekende beoordelingen zijn passend. Het werkveld is tevreden over de afgestudeerden, evenals alumni van de opleiding dat zijn.

Alle oordelen wegend, stelt het auditpanel vast dat beide varianten van de opleiding aan de eisen van standaard 4 voldoen.

Algemene conclusie:

Gelet op de kwaliteit van de opleiding Toegepaste Gerontologie van Fontys Hogescholen en het feit dat afgestudeerden van de opleiding over het hbo-bachelorniveau beschikken, adviseert het auditpanel de NVAO tot continuering van accreditatie van deze opleiding in de varianten voltijd en deeltijd.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 8 december 2020.

3. INLEIDING

De opleiding Toegepaste Gerontologie (TG) van Fontys Hogescholen maakt deel uit van Fontys Hogeschool Mens en Gezondheid (FHMG). Behalve TG biedt FHMG verschillende andere bacheloropleidingen, masteropleidingen en twee associate degrees aan. In samenwerking met Fontys Paramedische Hogeschool en het Catharina ziekenhuis beschikt FHMG over het lectoraat Decision Support: Who CAREs. Daarnaast is er een lectoraat waarvoor zij een verlengingsaanvraag schrijft en is een lectoraat in aanvraag. Het instituut verzorgt vier minoren voor bachelorstudenten waaronder 'Age-Friendly Service Design' die TG vanaf dit studiejaar verzorgt. Andere minoren hebben betrekking op HealthTEC, projectmanagement in zorg en welzijn en maatschappelijke dienstverlening en verpleegkundig leiderschap.

Fontys Hogescholen biedt TG aan sinds 2010. In de periode 2015-2017 is het landelijk opleidingsprofiel herzien. Daarbij is een toenemende vraag gesignaleerd naar professionals die zich bezighouden met diensten en producten specifiek gericht op ouderen. In het herzien opleidingsprofiel heeft dit een centrale plek.

Het nieuwe opleidingsprofiel heeft geleid tot de herziening van het TG-curriculum. Vanaf 2016 biedt TG dit aan en recent, in juni 2020, zijn de eerste studenten afgestudeerd die dit herzien curriculum volgden. De opleiding heeft te maken met verschillende ontwikkelingen waaronder flexibilisering van het onderwijs, samenwerking met het domein Mens en Maatschappij, ontwikkeling van lectoraten, de inrichting van een wendbaardere organisatie en een herziene capaciteitsplanning.

Vorige accreditatie

De opleiding is in september 2014 beoordeeld door een auditpanel, gevolgd door een positief besluit van de NVAO op 31 maart 2015. Het toenmalige panel formuleerde een aantal aandachtspunten die we hierna verkort presenteren met de door de opleiding genomen maatregelen.

Aandachtspunt	Maatregel door opleiding
Doorontwikkeling van het opleidingsprofiel.	TG heeft op basis van onderzoek een nieuw beroepsprofiel geschreven zonder specifieke uitstroomprofielen maar met focus op (herziene) competenties.
Verdere profilering richting werkveld.	De opleiding heeft de afgelopen jaren aandacht besteed aan haar relatie met het werkveld. Er is inmiddels sprake van samenwerking op verschillende deelgebieden.
De kwaliteit van stageplaatsen verdient aandacht.	De opleiding houdt beter zicht op de kwaliteit van stageplaatsen, mede door een intensiever contact tussen de stagebegeleider vanuit de opleiding en de stagegever.
Cohesie binnen het docententeam.	De cohesie binnen het docententeam is verbeterd door intensivering van zowel de formele als de informele overlegmomenten binnen het team. Door de beperkte omvang van het docententeam kennen docenten elkaar beter.
Formuleren van een opleidingsspecifiek toetsplan.	TG beschikt thans over een opleidingsspecifiek toetsplan.
Versterk de binding met het lectoraat.	Docenten van de opleiding nemen deel aan het lectoraat 'Persoonsgerichte praktijkvoering in zorg en welzijn'.
De informatievoorziening over de cijfers kan beter.	Studenten hebben online direct toegang tot hun cijfers.
Het afstudeerniveau kan hoger.	De opleiding heeft maatregelen genomen om het afstudeerniveau te verhogen. Zo is er in het afstudeerprogramma meer aandacht voor implementatie, naast onderzoek.
Het onderdeel internationalisering verdient verder uitwerking.	De opleiding heeft beleid op dit terrein opgesteld en inmiddels geïmplementeerd. De omvang van de internationale literatuur is toegenomen.

Deze rapportage

Voor de leesbaarheid is er voor gekozen om de bevindingen van het auditpanel over beide varianten zoveel mogelijk te bundelen. Alleen waar sprake is van opmerkelijke verschillen tussen de voltijd- en deeltijdvariant zijn deze beschreven.

De audit vond plaats ten tijde van de coronacrisis. De opleiding heeft veel werk verzet om tijdens deze periode het onderwijs 'opnieuw uit te vinden' en de studenten in hun studie en op hun stageplekken te begeleiden. De studenten waren over het algemeen positief over de inspanningen van de opleiding. Op het punt van toetsing waren volgens enkele studenten nog aanpassingen wenselijk. Het auditpanel wil op dit punt haar waardering uitspreken.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Uitgaande van de visie van de opleiding leidt zij toegepast gerontologen op die een bijdrage leveren aan het leeftijdsvriendelijk maken van de samenleving in brede zin door aan te sluiten bij de behoeften van ouderen. De afgestudeerde TG'er doet dit door het ontwikkelen en realiseren van leeftijdsvriendelijke diensten, producten en beleid om zo de kwaliteit van leven van ouderen te behouden of te verbeteren. TG'ers kunnen bijvoorbeeld diensten leveren die afgestemd zijn op de behoefte van de oudere zorgvrager. Daarbij staat de persoon van deze zorgvraag centraal. De TG'er gaat het gesprek aan met de zorgvrager, diens omgeving en met collega's van verschillende disciplines. Communicatieve vaardigheden zijn daarbij essentieel, evenals het gebruik van technologie en onderzoekend vermogen. Met haar visie geeft de opleiding volgens het auditpanel kernachtig aan waar zij zich op richt en welke werkzaamheden de TG'er uitvoert. De opleiding heeft goed zicht op het werkveld waarvoor zij opleidt en werkt hiermee nauw samen.

De opleiding hanteert het landelijke opleidingsprofiel uit 2017. Dit profiel is opgesteld door de TG-opleiding van Fontys Hogescholen en Hogeschool Windesheim. Het ontwikkelproces van het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel impliceert een brede oriëntatie op het vakgebied van de TG'er. Het profiel is breed gevalideerd door het werkveld dat tevens input leverde. Het ontwikkelproces heeft geleid tot vijf competenties:

- Ontwikkelen en realiseren van leeftijdsvriendelijke diensten.
- (Toepassen van) kennis over veroudering.
- Co-creëren, verbinden en samenwerken.
- Signaleren en benutten van kansen.
- Professionaliseren.

Vervolgens zijn deze competenties uitgewerkt waardoor het TG-specifieke karakter ervan herkenbaar is. Ter illustratie: de competentie 'Professionaliseren' is als volgt uitgewerkt. 'De toegepast gerontoloog ontwikkelt een eigen, ethisch onderbouwde visie op het professioneel functioneren van zichzelf en anderen en handelt hierna. Hiermee ondersteunt de toegepast gerontoloog het eigen ontwikkelproces en dat van anderen'. Wellicht, zo stelt het auditpanel, kan de opleiding deze competentie meer TG-specifiek maken. De TG-opleidingen hebben iedere competentie uitgewerkt in drie niveaus. Alle competenties toetst de opleiding op het eindniveau in het vierde studiejaar waarna de student afstudeert op het niveau: competent. Het auditpanel stelt verder vast dat de competenties voldoen aan de Dublin-descriptoren. Het bachelorniveau is daarmee gewaarborgd. De opleiding heeft de vijf Dublin-descriptoren (kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden) op een inzichtelijke wijze uitgewerkt voor TG.

De Academy for Gerontology in Higher Education (AGHE)¹ heeft samen met onder andere beide TG-opleidingen een internationaal competentieprofiel ontwikkeld voor gerontologische opleidingen. Het landelijk opleidingsprofiel komt overeen met het internationaal competentieprofiel. In dit verband merkt het auditpanel op dat de opleiding als ambitie heeft om studenten internationale (studie)ervaring te bieden door naar het buitenland te gaan (zie ook Standaard 2). Deze internationale ervaring moet een bijdrage leveren aan de professionele identiteit van studenten. Het auditpanel ondersteunt deze ambitie. De opleiding kan de internationaliseringscomponent nog nadrukkelijker in de set competenties opnemen.

Het onderzoekend vermogen is impliciet verwerkt in de competenties. De opleiding geeft aan dat dit vooral naar voren komt in DE competentie waarin (de toepassing van) kennis over veroudering centraal staat. Het gaat daarbij onder andere over het verzamelen en analyseren van data. Omdat de onderzoekscomponent in het curriculum (zie Standaard 2) duidelijk herkenbaar is verwerkt, adviseert het auditpanel de onderzoekscomponent explicieter dan thans het geval is in de set competenties op te nemen. Dit geldt ook voor de kenniscomponent, zodat de set competenties ook voor de buitenstaander herkenbaar TG is.

Wat betreft de bijdrage van alumni en het werkveld aan de competenties is het auditpanel gebleken dat alumni participeerden bij de totstandkoming van het beroepsprofiel uit 2017. Zij herkennen hun bijdrage in het nieuwe beroepsprofiel. Het werkveld onderschrijft enerzijds de noodzaak en daarmee het bestaansrecht van deze vrij nieuwe hbo-opleiding (sinds 2010) en anderzijds de competenties en de uitwerking hiervan in het beroepsprofiel waarbij generalistische en specialistische kennis beschreven zijn. Het auditpanel is verder positief over het feit dat de TG-opleidingen (management en docenten) in Eindhoven en Zwolle elkaar binnen de kaders van het Landelijk Overleg Opleidingen Toegepaste Gerontologie vier keer per jaar ontmoeten en daarbij opleidingsrelevante thema's, waaronder ontwikkelingen in het werkveld, uitwisselen en bediscussiëren.

Weging en Oordeel

De opleiding baseert de set competenties, die voor beide varianten gelden, op het beroeps- en opleidingsprofiel uit 2017 dat landelijk is gevalideerd en vastgesteld. De competenties voldoen dan ook aan de vereisten van oriëntatie en inhoud. Internationale referentiekaders hebben een rol gespeeld bij het samenstellen van en het invulling geven aan bachelorniveau (NLQF niveau 6). De onderzoekscomponent kan de opleiding explicieter in de set competenties opnemen, het komt wel uitgebreid in het curriculum aan bod. Ook internationalisering kan de opleiding nog steviger in de competenties aanzetten; hiervoor geldt dat TG ambieert haar studenten een internationale scope te bieden. Alumni en werkveld hebben ieder een zinvolle bijdrage geleverd aan het formuleren van de set competenties. De bijeenkomsten van beide TG-opleidingen zijn een prima initiatief om recente ontwikkelingen in het vakgebied en werkveld uit te wisselen.

De opleiding voldoet op Standaard 1 aan de vereisten van basiskwaliteit, op grond waarvan het panel deze standaard beoordeelt als **'voldoet'**.

---

¹ AGHE opgericht in 1974 is een vereniging van hogescholen en universiteiten op het gebied van gerontologie met meer dan 60 institutionele leden in de Verenigde Staten, Canada en daarbuiten.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

Curriculum

Beide varianten, de voltijd en deeltijd, duren vier studiejaar. De deeltijdvariant kent minder contacturen dan de voltijdvariant. Het eerste en tweede studiejaar bestaan uit de gerontologielijn, de service designlijn, de projectlijn en de professionaliseringslijn. Beide eerstgenoemde leerlijnen vormen samen de kennisleerlijnen. Hier verwerft de student de kennis die deze nodig heeft om in het derde studiejaar naar behoren te kunnen functioneren. Zo besteedt de opleiding binnen de kennislijn gerontologie ruim aandacht aan verouderingsvraagstukken waarbij onder andere aan bod komen: leeftijdsvriendelijkheid en kwaliteit van leven. Binnen de kennislijn 'service design' gaat het bijvoorbeeld om organisatiekundige aspecten, ontwikkeling, implementatie en innovatie binnen TG. Het auditpanel is van mening dat de service designlijn zeker van meerwaarde is voor de opleiding maar maakt daarbij wel de kanttekening dat dit niet ten koste mag gaan van het vakgebied waar TG voor opleidt. Het auditpanel stelt verder vast dat het curriculum van beide varianten samenhangend is, mede door de koppeling van vakken aan thema's. Er is sprake van een zorgvuldige wijze waarop de opleiding de landelijk vastgestelde bekwaamheidseisen en Dublin-descriptoren heeft 'doorvertaald' naar leerdoelen en curriculum.

In de latere beroepspraktijk werkt de TG'er veelal binnen een projectmatige setting. De vraagstukken waar studenten aan werken in de 'projectlijn' zijn gekoppeld aan een overkoepelend thema zoals leeftijdsvriendelijkheid of ondernemerschap. In de kennisleerlijn behandelt de opleiding onderwerpen die aansluiten op de projecten. Studenten kunnen zelf vraagstukken aandragen waardoor TG haar studenten aanmoedigt een meer ondernemende houding te ontwikkelen. Het werken binnen projecten gebeurt binnen de kaders van de SEAL methode (*social engaged action learning*). Studenten werken daarbij in kleine groepen aan een project uit de beroepspraktijk. Een essentieel onderdeel hierbij vormt de feedback die de student krijgt van de docent en van medestudenten. Studenten geven aan dat zij dit waarderen omdat het hen de mogelijkheid biedt zich te ontwikkelen tot een kritische en reflectieve ('waarom doe ik dit zó?') professional. Wel is het van belang, zo stelt het auditpanel vast, dat studenten voldoende uitgebreide feedback krijgen binnen de kaders van het projectmatig werken, toets hierbij met name het formatieve aspect.

Voor beide varianten geldt dat het curriculum in ieder studiejaar een of meerdere studieonderdelen bevat waarbij al sprake is van beroepsoriëntatie. Een aanzienlijk deel van het vierjarig curriculum richt zich op de beroepspraktijk. Dit komt duidelijk naar voren bij de projecten rond het kennis- en vaardighedenonderwijs. Van belang is wel dat de opleiding de balans tussen theorie en praktijk nauwlettend monitort en er zorg voor draagt dat de balans niet teveel doorslaat naar de praktijkcomponent. Studenten vragen om meer verdieping tijdens de opleiding.

TG wijst er in dit verband op dat zij studenten voldoende gelegenheid biedt om zich in bepaalde aspecten van TG te verdiepen. Wellicht, zo oppert het auditpanel in dit verband, is meer sturen vanuit de opleiding gewenst om studenten op verdiepingsmogelijkheden, ook buiten TG om, te wijzen. Docenten wezen er tijdens de audit op dat in de gerontologielijn voldoende theorie is verwerkt. Dit biedt studenten voldoende gelegenheid om zich in de theoretische component van het vakgebied te verdiepen.

In het derde jaar loopt de student stage. Daarbij kent TG zowel aan de omvang als aan de inhoudelijke uitvoering van de stage studiepunten toe. Studenten geven aan dat zij de stage starten met voldoende kennis en dat zij de omvang ervan (25 EC) waarderen. In het laatste studiejaar maakt de student twee beroepsproducten waarmee hij in het vierde jaar een gehele projectcyclus doorloopt: het adviestraject en de ontwerpopdracht bij een praktijkorganisatie. Voor de deeltijder betreft dit veelal de eigen werkgever.

Binnen de professionaliseringslijn ontwikkelt de student een visie op het vakgebied en leert deze om te netwerken en zich daarmee een positie te verwerven binnen organisaties die direct of indirect met ouderen te maken hebben. Concreet krijgt dit vorm in het portfolio waarin studenten bewijzen verzamelen die op hun persoonlijke ontwikkeling wijzen in relatie tot de opleidingscompetenties en hun visie op de professie. De professionaliseringslijn loopt door alle studiejaar van zowel het voltijd- als het deeltijdcurriculum. Studenten gaven aan niet altijd de meerwaarde in te zien van de professionaliseringslijn. Inmiddels heeft de opleiding de leerlijn zodanig aangepast dat deze meer gericht is op de beroepsontwikkeling van de student. Een goede maatregel volgens het auditpanel.

In het licht van de professionele oriëntatie van het programma onderhouden vrijwel alle docenten contacten met het werkveld. Ook zet de opleiding gastdocenten in. Als belangrijk element van de wisselwerking tussen opleiding en werkveld noemt TG de samenwerking tussen studenten, docenten en vertegenwoordigers uit de beroepspraktijk (de TG community), waarbij het oplossen van praktijkvraagstukken centraal staat. Een mooi voorbeeld hiervan trof het auditpanel aan binnen de projectlijn waar studenten, docenten en de beroepspraktijk (ouderen zelf!) samenwerken om de leeftijdsvriendelijkheid binnen een organisatie te stimuleren. Studenten maken dan een analyse van een organisatie om vervolgens samen met ouderen te werken aan leeftijdsvriendelijke diensten of producten. Zo is voor de regionale GGD een dienst ontwikkeld voor alcoholpreventie bij ouderen en is voor een woningcorporatie een pakket ontwikkeld om de sociale contacten te verbeteren tussen generaties in een wooncomplex. Dit vindt het auditpanel een prima initiatief van de opleiding: het actief participeren van de doelgroep bij TG.

Goed is te zien dat in de loop van het curriculum de complexiteit toeneemt door de wijze waarop de student in de praktijk functioneert (context) en de hoeveelheid supervisie (zelfstandigheid). Concreet betekent dit dat studenten vanaf project 1 opdrachten in de praktijk uitvoeren met opdrachtgevers uit de beroepspraktijk. In de laatste fase van de studie voert de student de opdrachten uit in de praktijk onder beperkte supervisie of geheel zelfstandig.

Het auditpanel stelt vast dat de door de opleiding voorgeschreven literatuur beroeps- en inhoudelijk relevant is, getuigt van voldoende substantie en aansluit op het bachelorniveau. In dit verband merkt het auditpanel tevens op dat TG in haar zelfevaluatie eveneens verwijst naar recente (2017-2020) relevante vakliteratuur en daarmee haar stellingname in de zelfevaluatie onderbouwt. De verbinding tussen beroepsrol van de TG'er, de competenties en leerdoelen, evenals de programmaonderdelen/thema's waarbinnen deze aan de orde komen, heeft de opleiding uitgebreid beschreven en in schemavorm samengevat. Hieruit blijkt dat de inhoud van het curriculum van beide opleidingsvarianten dekkend is voor de beoogde leerresultaten. Bij de vertaling van de beroepsrollen naar de toetsen en het onderwijs heeft TG gewerkt langs de lijnen van *constructive alignment*: na het vaststellen van de leerdoelen zijn vorm en inhoud van de toetsen bepaald en is invulling gegeven aan het curriculum.

Naarmate studenten vorderen in hun studie, neem de zelfsturing toe. TG laat haar studenten steeds meer vrij om daarbij eigen keuzes te maken en om uit te gaan van eigen interesses. Het *student gecentreerd onderwijs* krijgt daarbij steeds meer vorm. Is er in de propedeuse sprake van 18 contacturen, in de daaropvolgende jaren neemt dit af. Voor de deeltijdvariant geldt dat er in het eerste en tweede studiejaar 7,5 contacturen zijn waarna dit aantal in het derde en vierde studiejaar afneemt.

Minor

Sedert februari 2020 biedt TG studenten buiten de opleiding de gelegenheid om de minor te volgen op het terrein van Age-Friendly Design and Innovation. De instroom in deze minor is zeer beperkt: vier studenten afkomstig van Industrieel Productontwerpen en Verpleegkunde. De opleiding kan op het terrein van instroom in de minor actiever studenten werven, bijvoorbeeld van de opleiding Mens & Techniek.

Studenten over TG

Studenten zijn tevreden over de inhoud van de opleiding, zo blijkt uit enquêtes en uit het auditgesprek met hen. Zo scoort de relevantie van het curriculum een 3.8 op een vijfpuntsschaal, evenals de opbouw ervan. De opleiding als geheel scoort rond de zeven op een tienpuntsschaal. Studenten beoordelen TG op onderdelen kritisch, zo blijkt uit evaluaties. Zo hebben studenten in het eerste en tweede studiejaar moeite met de projectlijn: zij wensen hier meer structuur. Dit blijkt voor de opleiding een worsteling: enerzijds wil zij hen vrijheid bieden, anderzijds wil zij haar studenten de kaders bieden waarbinnen dit kan. De opleiding geeft aan haar docenten meer handvatten te bieden om studenten te ondersteunen bij het formuleren van hun leervragen, hen uitgebreidere en gerichtere feedback te geven en passende kennis *just in time* te bieden.

Onderzoek

De opleiding heeft de onderzoekscomponent in ruime mate verwerkt in het curriculum van beide opleidingsvarianten. Daarbij gaat zij uit van een visie op onderzoek die het auditpanel als helder en passend bij het beroep van de TG'er kwalificeert. Zij onderscheidt drie aspecten rondom de onderzoekscomponent: de onderzoekende houding, het kunnen toepassen van onderzoeksresultaten in de eigen beroepspraktijk en het kunnen uitvoeren van onderzoek. In dit verband merkt de opleiding op dat onderzoekend vermogen in het werk van de TG'er van groot belang is omdat er veel incorrecte en niet onderbouwde aannames over veroudering zijn die kunnen leiden tot niet-passende diensten, producten en beleid. De onderzoekscomponent komt binnen TG aan bod vanaf de propedeuse in de projectlijn, in de stage in het derde studiejaar en in de projectcyclus in het vierde studiejaar. TG ondersteunt haar studenten op het terrein van onderzoeksvaardigheden door bijeenkomsten te organiseren rondom dit thema.

Internationalisering

De opleiding gaat er vanuit dat TG-studenten beschikken over een internationale scope en daarbij op de hoogte moeten zijn van internationale ontwikkelingen op het vakgebied. Dit kan door het bestuderen van internationale literatuur en door de vorming van een internationaal netwerk. In de periode 2017-2019 hebben 17 TG studenten deelgenomen aan studiereizen naar het Verre Oosten en Finland, hebben vier studenten stage gelopen op Curaçao en Zwitserland, neemt TG deel aan internationale projecten, nemen studenten en docenten deel aan internationale congressen en participeren studenten aan joint classrooms. Het auditpanel moedigt de opleiding nadrukkelijk aan om te blijven investeren in internationale contacten. Studenten blijken nog niet geheel tevreden te zijn over de internationaliseringscomponent getuige de 2,9 op een vijfpuntsschaal. Op dit punt kan de opleiding nog een inspanning leveren.

Didactiek

TG hanteert voor haar didactiek sociaal-constructivistische uitgangspunten waarbij het onderwijs is opgebouwd rond casuïstiek uit de praktijk. De werkvormen, een mix van klassikale kennisoverdracht en praktijklessen, lenen zich goed voor deze opleiding die zich tenslotte kenmerkt door een forse bijdrage vanuit de beroepspraktijk. Ervaringen uit stages en de werkplek staan centraal in de praktijkcomponent. Aandacht voor variaties in opdrachten en leeractiviteiten is essentieel, zo geeft de opleiding aan, zodat studenten een vraagstuk vanuit verschillende invalshoeken, en afgestemd op de behoeften van de oudere, leren benaderen.

De opleiding werkt samen met verschillende organisaties in het domein van ouderen; studenten maken vanaf hun entree in de opleiding kennis met de beroepspraktijk. Zo ervaren zij wat ouderen dagelijks meemaken en leren zij ouderenthema's niet alleen vanuit een klinisch, maar ook vanuit een sociaal-maatschappelijk en menselijk oogpunt te benaderen. Het panel vindt dit een waardevol concept, dat goed aansluit bij het profiel van de opleiding.

Stage-ervaringen en de gemaakte opdrachten spelen in de hoor- en werkcolleges een grote rol; binnen de werkcolleges staan interactieve werkvormen zoals ervaringsopdrachten en samenwerkingsopdrachten centraal. Dat activerende werkvormen een prominente plaats hebben in het curriculum blijkt ook uit de deelname van studenten aan onder andere de organisatie van symposia. In ieder geval, en dit blijkt ook uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit, biedt TG haar studenten in ruime mate de gelegenheid om zich te ontwikkelen, zowel theoretisch als in praktische zin. Het is vervolgens aan de studenten wat zij met deze ontwikkelingsmogelijkheden doen, een terecht uitgangspunt volgens het auditpanel.

Instroom en begeleiding

TG heeft de laatste jaren te maken met teruglopende studentenaantallen, ondanks inspanningen om het tij te keren. Ook de deeltijdvariant laat een steeds beperkter aantal studenten zien. Eenzelfde tendens is overigens zichtbaar bij de zusteropleiding in Zwolle. Door de inzet van social media ambassadeurs, een herziene website, digitaal proefstuderen en intensievere voorlichting probeert TG de instroom te verhogen. Zoals de opleiding zelf aangeeft, heeft dit nog niet geleid tot een toename van de instroom. Voor het auditpanel is de beperkte instroom van studenten in de opleiding en bron van zorg, zij deelt daarmee haar zorg met de opleiding. Van essentieel belang is het om de kritische massa te bewaren en de potentie die TG heeft te verzilveren in een verhoogde instroom. Communiceer daarbij je positie in het werkveld met meer nadruk dan thans het geval is, als een brede specialistische opleiding. Dit komt nog te weinig tot uiting in de communicatie, zo stelt het auditpanel vast.

De opleiding hanteert duidelijke instroomeisen voor haar opleidingsvarianten en investeert door middel van een intakegesprek in een zo goed mogelijke 'match' tussen student en opleiding. In de voorlichting is zij transparant over de inhoud van het studieprogramma en het beroep. Zij benadrukt daarbij de noodzaak om geïnteresseerd te zijn in ouderen en de uitdagingen waar de maatschappij voor staat in de omgang met steeds meer ouderen.

Fontys verzoekt aspirant-studenten een studiekeuzecheck te maken. Zij vullen daarbij vragen in met betrekking tot studiegedrag en interesses. Tijdens de audit en uit studentevaluaties blijkt dat intrinsieke motivatie van de student om met deze opleiding te starten nadrukkelijk aanwezig moet zijn. Zich beroepshalve inzetten voor ouderen is niet iedere (aspirant)student gegeven. De uitkomst van de studiekeuzecheck bespreekt de student met een vertegenwoordiger van de opleiding die vervolgens een niet-bindend advies geeft aan de student. Bij aanmeldingen vanaf 1 mei 2020 geldt dat dit advies voor de voltijdvariant een bindend studieadvies is, een maatregel waar het auditpanel zich in kan vinden, mede gelet op het belang van de intrinsieke motivatie.

Voor praktijkbegeleiders geldt, dat TG hen uitgebreid instrueert over de inhoud en vormgeving van de opleiding en over de plek van de stage in de opleiding. Als begeleiders een bijdrage moeten leveren aan het onderwijs, dan bereidt TG hen daarop voor. De begeleidend docent vanuit de opleiding kan tijdens een kennismakingsbezoek dan een nadere toelichting geven aan de werkveldbegeleider.

Iedere student krijgt bij aanvang van de opleiding een eigen studieloopbaanbegeleider toegewezen. De student voert ieder half jaar een gesprek met deze begeleider waarbij de studievoortgang en het portfolio centrale thema's vormen. Ook buiten dit kader kan de student een gesprek voeren met de begeleider over studiegerelateerde aangelegenheden. Studentenquêtes over de studiebegeleiding vertonen tot dusver een gemengd beeld. Zo voelden ouderejaars studenten zich niet altijd gezien door hun begeleider. Inmiddels is dit verbeterd, zo laten evaluaties zien. Studieloopbaanbegeleiding en professionaliseringslijn werden voorheen door dezelfde docent ingevuld. Dit is thans niet meer het geval. TG heeft tot scheiding van de docentrollen besloten, onder andere omdat studenten het niet prettig vonden dat de professionaliseringslijn summatief beoordeeld werd door de docent/slb'er die hen tevens begeleidde bij persoonlijke problematieken en studievaardigheden. Inmiddels voldoen de scores voor de begeleiding aan de eisen van TG en varieert deze tussen 3,6 en 4,6 op een vijfpuntsschaal.

Studielast

Studielast is met name een thema bij de deeltijdstudent, zeker tijdens de stage en het afstuderen. De combinatie leren en werken is voor hen zwaar. De opleiding heeft daarom verdieping in de gerontologie van het derde (stagejaar) naar het tweede studiejaar verplaatst. Bij de verdere ontwikkeling van TG, kiest de opleiding ervoor om deeltijders meer de regie te geven in hun studiebelasting. Vanaf medio 2021 geldt een meer flexibele leerweg voor deeltijdstudenten. Zij bepalen dan samen met hun begeleider wanneer zij welke eenheden van leeruitkomsten willen gaan aantonen. Zij kunnen dan ook gebruik maken van opdrachten uit hun beroepspraktijk. Het auditpanel ondersteunt dit initiatief van de opleiding en wijst op het belang om de uitkomst van deze flexibele leerwegen goed te monitoren om vervolgens tijdig te kunnen bijsturen.

Docenten

De opleiding heeft twaalf docenten in dienst die volgens het auditpanel beschikken over de noodzakelijke kennis en expertise om de hen toebedeelde vakken te verzorgen. Drie van hen zijn gepromoveerd, acht hebben een mastergetuigschrift en één docent beschikt over een bachelor achtergrond en volgt thans een masteropleiding. De vakgebieden waarin de docenten zijn afgestudeerd, zijn TG relevant, zo stelt het auditpanel vast. Verschillende docenten onderhouden nauwe contacten met de beroepspraktijk. De docent – studentratio bedraagt 1:17,6. Behalve de twaalf vaste docenten, beschikt de opleiding over een flexibele schil van drie docenten. Studenten zijn tevreden over de docenten, zij geven hen een ruime voldoende zowel van hun vakinhoudelijke kennis als wat didactische kwaliteiten betreft. Uit evaluaties blijkt, dat zij de inzet van gastdocenten waarderen. Hun bijdrage aan de opleiding kan toenemen, zo geven zij aan.

Behalve een onderwijstaak hebben verschillende docenten, naast hun onderwijstaak, nog andere taken zoals curriculumontwikkelaar, kwaliteitsmedewerker en hebben zij zitting in de leerplancommissie, examencommissie, de expertgroep toetsing of de regiegroep internationalisering (zie volgende alinea). Drie docenten zijn verbonden aan een lectoraat ('Persoonsgerichte praktijkvoering in zorg en welzijn') waarvoor een vervolgaanvraag geschreven wordt. Elf van de twaalf docenten beschikken over een basiskwalificatie-onderwijs. Beide andere docenten starten hiermee. Eén docent beschikt over een basiskwalificatie examinering, twee volgen deze scholing. Op dit punt kan de opleiding volgens het auditpanel nog een inspanning leveren en meer docenten de BKE-training laten volgen. Eén docent beschikt over de seniorkwalificatie-examinering.

Binnen het instituut waar TG deel van uit maakt in specialistische toetsdeskundigheid aanwezig, met name bij de expertgroep toetsing en de werkgroep kennistoetsing.

Een belangrijk thema binnen het docententeam is hun werkdruk. Ook studenten merken dat de werkdruk onder docenten hoog is. Doordat er sprake is van een klein team, bieden docenten elkaar ter ontlasting ondersteuning op een veelheid aan terreinen. De opleiding geeft aan dat de werkdruk een terugkerend thema is in de gesprekken tussen leidinggevende en medewerker. Volgens het auditpanel kan de opleiding meer focus brengen in het takenpakket van docenten zodat hun werkdruk afneemt en zij hun werkzaamheden beter kunnen scheiden.

Omdat het vakgebied TG breed is, en de opleiding niet alle expertisevelden in huis heeft, maakt zij gebruik van werkvelddeskundigen bij het onderwijs. Volgens het auditpanel een prima manier om kennis en ervaring in huis te halen en om studenten state-of-the-art onderwijs te bieden. Zij zijn betrokken bij de projectlijn en bij de stages van studenten, ook betreft de opleiding hen bij thema's zoals mantelzorg, depressie, euthanasie en mobiliteitsklachten. Een aparte categorie in dit verband vormen de deeltijders die hun praktijkervaring/expertise meenemen en waar docenten in hun lessen bij aansluiten.

Weging en Oordeel

Het curriculum is inhoudelijk een goede afspiegeling van de beoogde leerresultaten. Het auditpanel stelt vast dat het curriculum op deze standaard de basiskwaliteit ontstijgt. Het curriculum is zodanig vormgegeven dat de praktijk en de daarin voorkomende beroepssituaties en beroepshandelingen consequent als uitgangspunt voor het onderwijs dienen. De opleiding heeft oog voor de variëteit in opdrachten en leeractiviteiten; activerende en op de beroepspraktijk gericht werkvormen hebben een prominente plek in het curriculum. Het curriculum kent een overzichtelijke opbouw en vertoont samenhang tussen de verschillende fasen van competentieontwikkeling door de student. De theoretische verdieping is op orde, evenals de substantie en relevantie van de ingezette literatuur. De zorgvuldige wijze waarop de opleiding de rol van de TG'er doorvertaalt naar competenties, leerdoelen en toetscriteria verdient een compliment. Er is sprake van een zorgvuldige wijze waarop de opleiding de landelijk vastgestelde bekwaamheidseisen en Dublin-descriptoren heeft omgezet in leerdoelen en curriculum. De omvang en de inhoud van de stage is prima. Het curriculum bevat een stevige component praktijkleren. Van belang is wel dat de opleiding de balans theorie en praktijk handhaaft. De wisselwerking met de praktijk is door gastdocenten en door de relaties die het docententeam stelselmatig met praktijkinstellingen onderhoudt, substantieel. Het programma kent een robuuste onderzoekslijn. De internationale component verdient nog meer accentuering, met name richting studenten.

De opleiding hanteert heldere toelatingseisen. De instroom is nadrukkelijk een thema voor de opleiding en moet gericht zijn op het behoud van voldoende kritische massa.

Het docententeam van de opleiding is op sterkte. Hun kwalificaties zijn zonder meer toereikend om het onderwijs te verzorgen. De geïnvolveerdheid van de docenten in onderzoek is bovengemiddeld stevig, hun relatie met de praktijk op orde.

Alle oordelen wegend, beoordeelt het auditpanel standaard 2 met 'voldoet' voor beide opleidingsvarianten van de opleiding.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

TG gebruikt een kwaliteitspyramide om toetsbeleid, toetsplan, toetsprogramma en toets- en beoordelingsinstrumenten in relatie tot elkaar vorm te geven. In het toetsplan beschrijft de opleiding op inzichtelijke wijze de actuele situatie en de acties die zij inzet om de kwaliteit van toetsing met betrekking tot inhoud, organisatie en personeel verder te verbeteren. Het auditpanel heeft het toetsprogramma bestudeerd per leerjaar en per periode en waarin TG per leerlijn de toetsvorm aangeeft, het aantal EC, of het individueel of groepswerk betreft en een korte toelichting geeft op de toetsvorm. Helder en inzichtelijk volgens het auditpanel.

De opleiding toetst door middel van schriftelijke toetsen, toetsen van producten en mondelinge toetsen. Zij vormen een integraal bestanddeel van het curriculum en vinden plaats tijdens onderwijsweken en toetsweken.

Om tot valide toetsen te komen, maken examinatoren gebruik van een toetsmatrijs. De betrouwbaarheid van de toetsen borgt de opleiding doordat deze volgens het vier-ogenprincipe door minimaal twee docenten/examinatoren worden ontwikkeld.

De verdeling en zwaarte van de toetsvragen, de toetsopdrachten en de beoordelings-systematiek (rubrics) worden bij de start van elk vak met de studenten gedeeld waardoor de transparantie van de toetsing voor studenten is gegarandeerd.

Voor de betrouwbaarheid van de beoordeling zijn meerdere examinatoren verantwoordelijk. Deze zijn door de examencommissie aangewezen op basis van twee basisbevoegdheidscriteria: in het bezit van een BKO en beschikken over minimaal één jaar onderwijservaring. Voor het beoordelen van toetsen vinden er tussen de examinatoren kalibreersessies plaats. Voor elke toets worden besprek- en inzagemomenten gepland waar studenten feedback krijgen en vragen kunnen stellen.

Kennistoetsen zijn gebaseerd op een toetsmatrijs die gebaseerd is op een zg. CLOTS-schema dat de relatie tussen de beoogde leerresultaten, het onderwijsprogramma en de toetsing beschrijft. Toetsing van schriftelijke producten is gebaseerd op rubrics. De rubrics die TG gebruikt bij producttoetsen bevatten criteria die afgeleid zijn van de leeruitkomsten, die op hun beurt gebaseerd zijn op het opleidingsprofiel. Op deze wijze zorgt de opleiding ervoor dat zij de juiste elementen uit het curriculum toetst.

Het panel vindt dat de opleiding op een zorgvuldige wijze toetsen ontwerpt, afneemt en beoordeelt. Het heeft tijdens de audit een representatieve selectie van toetsen ingezien en kenschetst deze als toets-technisch adequaat, inhoudelijk relevant en van een passend hbo-bachelorniveau. Ook de variatie in toetsen is in orde. De toetsen die het auditpanel heeft bestudeerd, representeren het bachelorniveau en dagen studenten uit hun kennis en inzicht te tonen.

Studenten zijn tevreden over de toetsen. Zowel het niveau als de kwaliteit van toetsing beoordelen zij positief. De beoordelingscriteria waarop TG hun werk beoordeelde vonden zij echter niet altijd helder. De opleiding heeft daarom besloten dat docenten tijdens de start van een studieonderdeel de beoordelingscriteria verduidelijken.

Afstuderen

Het auditpanel heeft afstudeerwerken bestudeerd van studenten die zowel het voorgaande als het nieuwe curriculum (2016) hebben gevolgd. De afstudeerwerken van het voorgaande curriculum betroffen twee stages op eindniveau en een onderzoeksproject samen goed voor 90 EC. Binnen de kaders van het onderzoeksproject werkte de student toe naar een onderzoeksverslag in de vorm van een bachelorafstudeerwerk waarbij deze zelfstandig een volledige onderzoekscyclus doorloopt. Het zijn deze afstudeerwerken die het auditpanel heeft bestudeerd en beoordeeld (zie Standaard 4).

Het afstudeerprogramma van TG in het huidige curriculum (diplomering vanaf 2020) bestaat uit verschillende onderdelen die volgens studenten, en het auditpanel onderschrijft dit, hen in voldoende mate in staat stellen om hun kennis en kunde te tonen. In het kader van hun afstuderen schrijven zij een advies voor een leeftijdsvriendelijke dienst (25 EC) en realiseren zij een leeftijdsvriendelijke dienst (25 EC). Hiermee tonen de studenten aan dat zij het proces van de ontwikkeling en realisatie van een leeftijdsvriendelijke dienst kunnen doorlopen. Tevens werken zij binnen de kaders van het afstudeerprogramma aan hun verdere professionalisering (10 EC). De vijf competenties uit het beroepsprofiel komen tenminste een keer in het afstudeerprogramma aan bod. De opleiding heeft de drie onderdelen die samen het afstudeerprogramma vormen goed uitgewerkt en uitgewerkt op de onderdelen:

- (Toepassen van) kennis over veroudering.
- Ontwikkelen en realiseren van leeftijdsvriendelijke diensten.
- Co-creëren, verbinden en samenwerken.
- Signaleren en benutten van kansen.
- Professionaliseren.

Het bachelorniveau, zoals beschreven in de Dublin-descriptoren, komt hier herkenbaar naar voren, zo stelt het auditpanel vast.

Voor het advies voor een leeftijdsvriendelijke dienst gaat de student op zoek naar een gerontologisch vraagstuk waarop de beroepspraktijk/opdrachtgever en hij antwoord willen. In een rapportage geeft de student advies aan de opdrachtgever op basis van verschillende bronnen zoals wetenschappelijke kennis, ervaringen van ouderen en zijn eigen professionele kennis, waardoor het advies *evidence based* is. De opleiding toetst op deze wijze of de student in staat is om kennis over veroudering toe te passen, of deze in staat is om samen te werken en daarbij een geschikt product te realiseren en of deze in staat is om kansen te signaleren en te benutten. Voor het afstudeeronderdeel waarbij de student een leeftijdsvriendelijke dienst realiseert, werkt deze bijvoorbeeld aan het implementeren van een praktijkverbetering. Binnen het afstudeeronderdeel 'professionaliseren' toets TG in welke mate de student inzicht heeft in de kennis en vaardigheden die deze in het kader van zijn ontwikkelplan nodig heeft. De opleiding beoordeelt vervolgens of de student competent is als reflectieve beroepsbeoefenaar.

Het auditpanel stelt samenvattend vast, dat er sprake is van een omvangrijk en substantieel afstudeerprogramma dat voor beide varianten geldt. Het sluit goed aan bij het beroep en is gericht op de levering van concrete beroepsproducten waarbij onderzoekend vermogen ten dienste staat van gerontologisch handelen in de beroepspraktijk.

De opleiding heeft de begeleiding van de student tijdens het afstudeerprogramma duidelijk vormgegeven. Behalve intervisiebijeenkomsten begeleidt TG studenten ook individueel. Studenten geven aan tevreden te zijn over hun afstudeerbegeleiding.

De beoordeling van afstudeerwerken is volgens het auditpanel in orde. De oordelen van het auditpanel en de opleiding van de bestudeerde en beoordeelde afstudeerwerken weken beperkt af, zonder dat het auditpanel tot een onvoldoende score kwam. De omvang en navolgbaarheid van de oordelen was bij een aantal afstudeerwerken nog een punt van aandacht.

Positief is, zo stelt het auditpanel vast, dat de opleiding ruim aandacht besteedt aan het onderling afstemmen van oordelen (kalibreren) en het afstemmen van oordelen met de TG-opleiding van Hogeschool Windesheim.

Examencommissie

In de documentatie beschrijft de opleiding de wijze waarop de examencommissie functioneert. Uit deze beschrijving blijkt dat de commissie haar wettelijke taken serieus neemt. Tijdens de audit wordt dit bevestigd. De examencommissie bestaat uit leden van verschillende opleidingen van FHMG, waaronder één van de TG-opleiding en een extern lid afkomstig van een ander Fontys-instituut. De examencommissie volgt (1) de overgang van het voorgaande naar het nieuwe curriculum met meer dan gemiddelde aandacht zodat er sprake is van een correcte en transparante uitfasering van toetsen uit het voorgaande curriculum. Nadat (2) gebleken was dat mondelinge toetsen niet altijd door twee examinatoren afgenomen werden, is besloten na consultatie van de examencommissie om van deze toetsen een video-opname te maken indien één examiner aanwezig is. Twee goede initiatieven volgens het auditpanel.

Het panel sprak tijdens de audit met vertegenwoordigers van zowel de examencommissie als met de expertgroep toetsing, en vond beide gremia solide en vertrouwenwekkend. Ook uit de stukken (jaarverslagen, notulen bijeenkomsten, etc.) rijst het beeld van een commissie en expertgroep die op een adequate wijze invulling geven aan hun rol.

De examencommissie speelt een nadrukkelijke rol in de professionalisering van docenten en de kalibreercyclus van het eindniveau die beide TG-opleidingen uitvoeren. Voor de professionaliseringslijn, de projectlijn, de stage en de projectcyclus onderscheidt de opleiding verschillende kalibreersessies. Zo kalibreert TG de stage halfjaarlijks en bespreken docent-beoordelaars voorafgaand aan de eindbeoordeling de beoordelingscriteria.

Weging en Oordeel

TG hanteert een systeem van toetsen en beoordelen dat de validiteit, betrouwbaarheid en, voor studenten, de transparantie over het algemeen waarborgt. Bij de afstudeerwerken is de navolgbaarheid van de beoordeling bij enkele afstudeerwerken nog een punt van aandacht; de opleiding besteedt in dit verband aan kalibreren ruime aandacht. De variatie in toetsvormen is in orde. Het afstudeerprogramma is gedegen van opzet en zorgt ervoor dat studenten op alle beoogde leerresultaten worden getoetst. De examencommissie functioneert op adequate wijze conform haar wettelijke taken. Het kalibreren van beoordelingen inclusief met de partneropleiding van Hogeschool Windesheim rondom het eindniveau is goed vormgegeven en functioneert naar behoren.

Alle oordelen wegend, beoordeelt het auditpanel standaard 3 met 'voldoet' voor beide opleidingsvarianten van de opleiding.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Voorafgaand aan de audit heeft het auditpanel uit een lijst van afgestudeerden van de afgelopen twee studie jaren 15 afstudeerwerken geselecteerd van de voltijd- en deeltijdvariant. Studenten studeerden af in 2018, 2019 of, zeer recent, in juli 2020 (drie afstudeerwerken uit juli 2020). Omdat het aantal deeltijdstudenten dat in beide studie jaren afstudeerde gering is, heeft het auditpanel een beperkt aantal, door haar als voldoende beoordeelde, afstudeerwerken van deeltijders bestudeerd. De onderzoeksthema's waar studenten zich op richten, sluiten aan bij thema's en ontwikkelingen in het beroepenveld, zo stelt het auditpanel vast. Thema's van de afstudeerwerken richten zich bijvoorbeeld op de professionalisering van zorginnovatie, behoefteonderzoek bij mantelzorgers, welzijnsbehoeftes bij klanten van zorginstellingen en interventie bij onrust bij dementie. De nadruk ligt vooral op het zorgdomein. De student krijgt ruim de gelegenheid/de vrijheid om zijn kennis en inzichten te tonen. De praktijkervaring van de student komt goed naar voren bij de afstudeerwerken. Theorie en literatuur zijn over het algemeen op een adequate wijze door de student verwerkt. De vertaalslag van theorie naar methodologie verdient bij enkele afstudeerwerken nog aandacht: de onderzoekstheorie kan dan bijvoorbeeld duidelijker naar voren komen in (service design) projecten met methoden die meer actie- of ontwerpgericht zijn. De bestudeerde en beoordeelde afstudeerwerken voldoen aan de basiskwaliteit. Er is een duidelijk relatie tussen de beoogde leerresultaten en het afstudeerprogramma.

De opleiding werkt actief en systematisch aan de verbetering van de beoogde leerresultaten, de toetsing en het gerealiseerd niveau. Op diverse punten is de pdca-cyclus volledig rond gemaakt, waaronder de aanpassingen aan en verbeteringen van het onderzoekend vermogen van de student.

Oordeel werkveld en alumni

Het werkveld is positief over de studenten: zij zien een stijging van het niveau van de opleiding over de afgelopen jaren. Studenten hebben een goede grondhouding, zijn flexibel/veerkrachtig en staan open voor veranderingen en innovaties. Ook alumni geven aan dat zij tevreden zijn over de opleiding en hun plek thans op de arbeidsmarkt.

Weging en Oordeel

Het afstudeerniveau van de opleiding representeert het bachelorniveau; de student realiseert de beoogde leerresultaten in voldoende mate. Dit geldt voor studenten van beide varianten. De door de opleiding toegekende beoordelingen zijn passend. Het werkveld is tevreden over de afgestudeerden, evenals alumni dat zijn.

Alle oordelen wegend, beoordeelt het auditpanel standaard 4 met 'voldoet' voor beide varianten van de opleiding.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie van Fontys Hogescholen leidt studenten op die bij hun afstuderen het hbo-bachelorniveau bereiken. De opleiding heeft de afgelopen jaren bewezen dat zij studenten opleidt die voldoen aan de eisen van de arbeidsmarkt.

Gelet op de kwaliteit van de opleiding Toegepaste Gerontologie van Fontys Hogescholen en het feit dat afgestudeerden van de opleiding over het hbo-bachelorniveau beschikken, adviseert het auditpanel de NVAO tot continuering van accreditatie van deze opleiding in beide varianten.

6. AANBEVELINGEN

De opleiding heeft weliswaar internationalisering in het onderwijs verwerkt, maar kan dit nog zichtbaarder in de beoogde leerresultaten of competenties verwerken.

Zorg ervoor dat de service-designlijn in het curriculum niet ten koste gaat van de gerontologiecomponent.

De opleiding heeft zonder meer potentie en is relevant voor de maatschappij. Verzilver deze potentie en relevantie door een verhoogde instroom.

Communiceer naar het werkveld dat er sprake is van een brede specialistische opleiding. Niet iedereen in het werkveld is op de hoogte van het bestaan van deze opleiding en de inhoud ervan.

Besteed aandacht aan de werkdruk van medewerkers. Bied de medewerkers focus bij hun werkzaamheden en zorg daarbij voor een duidelijk rolverdeling.

Zorg voor uitgebreide en voldoende feedback bij de beoordeling van studentproducten en verlies daarbij het formatieve aspect niet uit het oog.

Vergroot de studenteninstroom in de minor.

BIJLAGE I**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen Fontys Hogescholen hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen Fontys Hogescholen hbo- bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II   Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. de hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie van Fontys Hogescholen op 24 september 2020.

Tijd	Programma-onderdeel	Gespreksdelegatie (incl. rollen/aandachtsgebieden)
8.15-8.30	Ontvangst van panel	<ul style="list-style-type: none"> • opleidingsmanager
8.30-9.15	Vooroverleg panel	
9.15-9.45	Schets opleiding	<ul style="list-style-type: none"> • teamleider/opleidingsmanager TG a.i. • docent TG • student diplomadatum 1-10-2020
9.45-10.00	Overleg panel	
10.00- 10.45	Gesprek management	<ul style="list-style-type: none"> • teamleider/opleidingsmanager TG a.i. • directeur FHMG • MT-lid FHMG
10.45-11.00	Overleg panel	
11.00-11.45	Gesprek met studenten	<ul style="list-style-type: none"> • student diplomadatum 1-10-2020 • vierdejaars deeltijd, opleidingscommissie • tweedejaars voltijd • vierdejaars voltijd • derdejaars voltijd, • tweedejaars deeltijd
11.45-12.00	Overleg panel	
12.00-12.45	Gesprek met werkveld	<ul style="list-style-type: none"> • RvA-lid, Manager wonen bij Wooninc • RvA-lid, Zorginnovator en ondernemer bij Kodiezijn • alumna, projectassistent bij RSZK en woonondersteuner bij Archipel Zorggroep • alumna, projectleider digitale toegankelijkheid voor ouderen bij Reclamemet • opdrachtgever, Taalnetwerkcoördinator bij Gemeente Eindhoven
12.45-13.30	Lunch en overleg panel	

13.30-14.00	Co-creatiesessie	<ul style="list-style-type: none"> • student, facilitator van de sessie • docent TG • senior • senior • senior • senior
14.00-14.45	Inzage documenten en overleg panel	Inzage documenten
14.45-15.30	Gesprek met docenten	<ul style="list-style-type: none"> • docent, afstudeerprogramma • docent, afstudeerprogramma, leerplancommissie • docent, opleidingscommissie • docent, opleidingscommissie, instituutsmeezeggenschapsraad, studieloopbaanbegeleider • docent, internationalisering, leerplancommissie • docent
15.30-15.45	Overleg panel	
15.45-16.15	Gesprek met examencommissie en toetsexpert	<ul style="list-style-type: none"> • examencommissie voorzitter • examencommissie secretaris • examencommissie lid en docent TG • examencommissie lid • lid expertgroep toetsing
16.15-16.45	Vrije ruimte voor gesprek e.d. (pending issues)	Gesprekspartners en andere medewerkers zijn beschikbaar
16.45-17.15	Vorbereiding terugkoppeling	
17.15-17.45	Terugkoppeling eerste bevindingen	

'NB. In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.'

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleiding. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel. Het auditteam ontving geen reacties.

De audit is ten tijde van de coronacrisis uitgevoerd op locatie. Zowel opleiding als panelleden hebben hierover overeenstemming bereikt. Daarbij zijn de door het RIVM voorgeschreven coronaregels in acht genomen. Het lid van de expertgroep toetsing is digitaal aangesloten.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door het visitatiebureau Hobéon. Met uitzondering van de student, was de samenstelling van het auditpanel dat de opleiding Toegepaste Gerontologie beoordeelde van Fontys Hogescholen en Hogeschool Windesheim identiek.

Het oordeel van het auditpanel, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief** indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief onder voorwaarden** indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **negatief** indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III   Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatierapport opleiding.
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding.
- Schematisch programmaoverzicht.
- Strategiekaart Fontys Hogescholen.
- CLOTS-schema, inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van:
  - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht/aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel:
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid.
- Overzichtslijst van alle recente eindwerken (portfolio's/werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Instroom, doorstroom, rendementen Toegepaste Gerontologie.
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie.
- Toetsopgaven en beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het panel heeft van vijftien afgestudeerden de eindwerken bestudeerd en beoordeeld. Om redenen van privacy zijn de namen van deze afgestudeerden en hun studentnummers niet opgenomen in deze rapportage. Zij zijn, evenals de titels van de eindwerken, bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE IV   Panelsamenstelling

Op 15 april 2020 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Toegepaste Gerontologie van Fontys Hogescholen, onder het nummer 009260. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	Hbo Toegepaste Gerontologie
----------------------	-----------------------------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. G.M.R. Klaassen	Voorzitter	De heer Klaassen beschikt over ruime ervaring als interimmanager binnen onder andere het (hoger) onderwijs. Als psycholoog, bestuurs- en organisatiedeskundige is hij thans als onderwijkskundige werkzaam aan de EUR.
Drs. J. van Vliet	Lid	De heer Van Vliet is werkzaam als hogeschooldocent en projectmanager aan de Haagsche Hogeschool. Hij is opgeleid als sociaal gerontoloog.
M. Blok MSC	Lid	Mevrouw Blok is werkzaam als teammanager Innovatie en Digitalisering bij het Nationaal Ouderenfonds en loopt een promotietraject aan de VU.
E. Buijs	Studentlid	Mevrouw Buijs studeert Toegepaste Gerontologie aan Hogeschool Windesheim.

Drs. G.W.M.C. Broers	Secretaris	De heer Broers is NVAO-getraind en gecertificeerd secretaris.
----------------------	------------	---

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl